

2.2 Fascisme en communisme

Informatieboek bladzijden 37 tot en met 40

A Italië onder Mussolini

1 Lees de tekst.

- a Welke kant koos Italië tijdens de Eerste Wereldoorlog?

De kant van de geallieerden.

- b Mussolini's *mare nostrum*-politiek sloeg aan bij veel gefrustreerde Italiaanse soldaten na de Eerste Wereldoorlog. Geef een reden waarom.

Italië kreeg na de Eerste Wereldoorlog te weinig gebiedsuitbreiding volgens de soldaten.

- c Leg uit wat het fascisme van de democratie vindt.

Het fascisme staat negatief tegenover de democratie. Democratie staat voor slappe leiding.

- d Leg uit dat de indoctrinatie nodig was in de Italiaanse totalitaire staat.

De fascistena wilden dat de staat alles beheerste, ook het privéleven. Daarom moest de regering systematisch haar ideeën opdringen aan de mensen.

- e Stelling: Mussolini slaagde er niet in om Italië veel machtiger te maken.

Ben je het met de stelling eens? Geef argumenten.

Bijvoorbeeld: Mee eens, omdat Italië er met grote moeite in slaagde om Ethiopië te veroveren.

2 Gebruik de tekst.

In deze opdracht ga je uitleggen wat historische verschijnselen te maken hebben met het heden. Zie vaardigheid 13.

V

Bron 5 Fini's fascisme

De politicus Fini stal op de tv de show. Zijn rustige, zelfverzekerde optreden, zijn beschaafde en verstandige taal – de man die daar voor de camera's zat leek het tegendeel van een fascistisch heethoofd. Iedereen verwachtte dat hij zou breken met het verleden om aan te tonen dat hij een democraat was.

Hij heeft het niet gedaan. 'Zeker,' stelde hij vast, 'het fascistische regime is met Mussolini gestorven in 1945.' Maar dat regime afzweren? Geen sprake van. De partij van Fini heeft zich tot taak gesteld 'de herinnering aan het fascistische experiment te bewaren, dat anders in de prullenbak zou worden gegooid'.

Uit: *de Volkskrant*, 7 april 1994

- a Leg uit of het beeld dat van fascistena bestaat door het gedrag van Fini op tv werd bevestigd.

Nee, in tegenstelling tot Mussolini gedroeg hij zich niet als heethoofd.

- b Bedenk wat deze bron duidelijk maakt over de steun voor het fascisme in het huidige Italië.

Bijvoorbeeld: Fini neemt geen afstand van de fascistische ideeën. Blijkbaar hebben nog veel Italianen fascistische sympathieën.

B Rusland onder Stalin

3 Lees de tekst en bekijk de afbeeldingen.

- a Waarom had de communistische partij in de Sovjet-Unie nog meer macht dan de fascistische partij in Italië?

In de Sovjet-Unie was de oude elite verdwenen en alle grote bedrijven in handen van de staat waren.

- b Leg uit waarom een planeconomie goed past bij een totalitaire staat.

Bij een planeconomie bepaalt de staat wat en hoeveel er wordt geproduceerd. Dit past bij de communistische idealen.

- c Leg uit wat de **collectivisatie**, **kolchozen** en **koelakken** met elkaar te maken hebben.

Door de collectivisatie raakten boeren hun land kwijt en moesten zij werken op kolchozen. Een aantal boeren werkte niet mee en hield privébezit. Zij worden koelakken genoemd.

- d Bedenk welke reden Stalin gaf voor zijn **stalinistisch** beleid dat miljoenen het leven kostte.

Bijvoorbeeld: In het belang van de communistische samenleving moest al het verzet in de kiem worden gesmoord.

4 Lees de tekst en gebruik bron 6 en de afbeeldingen.

In deze opdracht haal je informatie uit bronnen en beoordeel je deze kritisch. Zie vaardigheid 3 en 4.

Bron 6 Uit een rede van een communist:

Jullie moeten je plicht vervullen met het hoogst mogelijke verantwoordelijkheidsgevoel voor de partij, zonder klagen, zonder dat kapitalistische gezeur. Gooi jullie burgerlijke menslievendheid maar het raam uit en stel je op als communisten op wie kameraad Stalin trots kan zijn. Sla de koelakkenagent neer waar hij ook maar de kop opsteekt. Het is oorlog – het is wij of zij. De laatste overblijfselen van het kapitalistische boerenbedrijf moeten tegen elke prijs worden vernietigd.

O. Figes, *Fluisteraars*, 2007

- a Is deze rede voor of na 1928 gehouden? Leg je antwoord uit.

Na 1928, omdat de redenaar oproept tot een oorlog tegen de koelakken. Deze werd door Stalin afgekondigd. Stalin kwam pas in 1928 aan de macht.

- b In de rede wordt Stalin een 'kameraad' genoemd. Past deze benaming bij het communisme? Leg je antwoord uit.

Ja, omdat dit inhoudt dat Stalin een gelijke is. Volgens communisten zijn alle

mensen volstrekt gelijk.

- c Bij welke afbeelding van het informatieboek sluit bron 6 goed aan? Leg je antwoord uit.

Afbeelding 13; die zou een gevolg van de rede kunnen zijn. Kolchozboeren roepen op tot vernietiging van de koelakken.

- d Leg uit waarom je eraan kunt twifelen of de redenaar zijn eigen mening weergeeft in bron 6.

Bijvoorbeeld: In de Sovjet-Unie heerste terreur. Het kan zijn dat de redenaar bang was om slachtoffer te worden van Stalins terreur en zich harder opstelde richting koelakken dan dat hij eigenlijk wilde.

- e De redenaar is partijdig. Leg uit dat een bron daarom minder betrouwbaar kan zijn.

Bijvoorbeeld: Omdat hij de feiten verdraait, of alleen oog heeft voor zijn partij en geen oog heeft voor bijvoorbeeld onterechte beschuldigingen van koelakkerij.

Afsluiten

5 Gebruik de tekst en bekijk de afbeeldingen.

Noem een overeenkomst en een verschil tussen Italië en de Sovjet-Unie in het interbellum.

Overeenkomst: *Het waren beide totalitaire regimes.*

Verskil: *De Sovjet-Unie was communistisch; Italië was fascistisch.*

6 Zoek verder.

Miljoenen inwoners werden als staatsvijanden van de Sovjet-Unie gevangengezet in de goelagarchipel. Ze leefden en werkten daar in vreselijke omstandigheden. Zoek naar getuigenissen van een persoon of personen over deze gevangenkampen. Vertel het verhaal van deze goelaggevangene op een A4'tje.